

NARODNIKKILAISMIELINEN PORVARISTO JA HÄMMENTYNYT NARODNIKKILAISSUUS

Venäjän marxilaiset ovat jo kauan puhuneet siitä vanhan venäläisen, klassillisen, vallankumouksellisen narodnikkilaisuuden rappeutumisesta, mikä tapahtuu jatkuvasti viime vuosisadan kahdeksankymmenluvulta asti. Himmentyi usko talonpoikaistalouden erikoiseen muotoon, yhteisöön sosialismin ituna ja perustana, usko kapitalismin tien sivuuttamisen mahdollisuuteen viipymättömän sosiaalisen vallankumouksen avulla, johon kansa on jo valmis. Poliittisen merkityksen säilyttivät ainoastaan vaatimukset kaikkinaisista toimenpiteistä talonpoikaistalouden ja yleensä „kansan pientuotannon” lujittamiseksi. Se ei ollut perustaltaan enää muuta kuin porvarillista reformaattoruutta; narodnikkilaisuus alkoi sekoittua liberalismiin; muodostui liberaalis-narodnikkilainen suunta, joka ei halunnut nähdä tai ei kyennyt näkemään sitä, että suunnitellut toimenpiteet (kaikki nuo luotot, osuuskunnat, maanparannukset, maanomistuksen laajentamiset) eivät mene *olemassaolevan* porvarillisen yhteiskunnan puitteita pitemmälle. Herrojen V. V:n, Nikolai —onin³³ ja heidän monilukuisten säestäjiensä narodnikkilaiset teoriat olivat vain tuon epämiellyttävän, mutta epäilemättömän tosiasian quasi*-tieteellisenä verhona. Marxilainen kritiikki repi tuon verhon hajalle, ja narodnikkilaisten aatteiden vaikutus Venäjän vallankumouksellisiin piireihin alkoi vähetä hämmästyttävän nopeasti. Noista aatteista tuli jo käytännössäkin yksinomaan sen kerroksen, Venäjän liberaalisten „yhteiskuntapiiriin”, omaisuutta, jolle ne olivat sukua.

Länsieurooppalainen bernsteiniläisyys oli uusi virtaus, joka lujitti mainittua suuntaa ja samalla muutti sen muotoa.

* — näennäisen. *Toim.*

Kaiketikaan ei suotta sanota: „kukaan ei ole profeetta omassa maassaan”. Bernsteininä ei luonnistanut kotimaassaan, mutta sen sijaan eräät Ranskan, Italian ja Venäjän sosialistit, jotka kehittyivät nopeasti porvarillisen reformismin edustajiksi, „ottivat täydestä” hänen aatteensa ja sovelsivat ne käytäntöön. Hedelmöidytyään noilla aatteilla meidän liberaalis-narodnikkilainen suuntamme sai itselleen uusia kannattajia ex*-marxilaisista ja samalla miehistyi sisäisesti, vapauduttuaan eräistä primitiivisistä harhakuvitelmista ja taantumuksellisista lisäkkeistä. Bernsteiniläisyys teki tehtävänsä — ei siten, että olisi uudistanut sosialismin, vaan siten, että antoi piirteet porvarillisen liberalismiin uudelle vaiheelle ja poisti sosialismin ulkonäön eräiltä quasi-sosialisteilta.

Mitä mielenkiintoisimman ja opettavaisimman näytteen eurooppalaisten opportunististen ja venäläisten narodnikkilaisten aatteiden lähentymisestä ja yhtymisestä antaa hra L:n kirjoitus „Agraarikysymykseen” „Osvobozhdenijen” 9. (33.) numerossa. Se on todellinen ohjelmakirjoitus, joka esittää tunnontarkasti sekä kirjoittajan credon** yleensä että tämän credon järjestelmällisen soveltamisen kysymysten määrättyyn alaan. Tuo kirjoitus jättää venäläisen liberalismiin historiaan tienviitan merkiten suurta askelta eteenpäin sen muotoutumisessa ja lujittumisessa.

Kirjoittaja pukee porvarillisen liberalisminsa pukuun, joka on ommeltu uusimman muodin mukaan. Kerraten miltei kirjaimellisesti Bernsteinin sanoja hän yrittää lystikkään vakavasti vakuuttaa lukijalle, että „liberalismia ja sosialismia ei millään muotoa saa erottaa toisistaan tai semmitenkään asettaa toisiaan vastaan: perusihanteensa puolesta ne ovat yhtäläisiä ja erottamattomia — sosialismi ei ole uhkana liberalismille, kuten monet pelkäävät, se ei astu hajoittamaan, vaan täyttämään liberalismiin ohjeita”. Tunnettu juttu: mitä halutaan, siihen uskotaan, ja hra L. ja hänen läheisensä haluavat, kovin haluavat, etteivät sosialidemokraatit erottaisi itseään liberaaleista, että he ymmärtäisivät sosialismin „ei valmiiden dogmaattien ja jähmettyneiden doktriinien muodossa, jotka ovat huomioivinaan etukäteen koko historiallisen kehityksen kulun...” (j.n.e., täysin „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä)..., vaan „yleisenä

* — entisistä. *Toim.*

** — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

eetillisenä ihanteena...” (jonka, kuten tiedetään, kaikki filisterit, myös liberaalit mukaan luettuna, kohdistavat tässä surunlaaksossa toteutumattoman alalle, tulevan elämän ja „olion sinänsä” alalle).

Liberaalien tekee tietysti mieli mainostaa — pyydän anteeksi vulgääristä sanontaa! — tavaransa laatua, samais-taa poliittinen liberalismi Venäjällä yhteiskunnallis-taloudellisen demokratismin kanssa. Tuo ajatus on sangen „hyväntahtoinen”, mutta samalla sangen sotkuinen ja sangen viekas. Hyväntahtoinen, koska se ilmaisee liberaalien määrätyn osan hyvää halua puoltaa laajoja yhteiskunnallisia reformeja. Sotkuinen, koska se perustuu demokraattisen liberalismiin asettamiseen porvarillista liberalismia vastaan (taaskin aivan „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä!); kirjoittajalla ei nähtävästi ole käsitystäkään siitä, että missään kapitalistisessa yhteiskunnassa ei voi olla olematta vissejä *porvarillis*-demokraattisia aineksia, jotka ovat laajojen demokraattisten ja yhteiskunnallis-taloudellisten reformien kannalla; kirjoittaja, kuten myös kaikki venäläiset Millerandit³⁴, haluaa rinnastaa *porvarillisen* reformaattoruuden sosialismiin, jota ei tietenkään ymmärretä „valmiiden dogmaattien mielessä” j.n.e. Tuo ajatus on vihdoin sangen viekas, koskapa kirjoittaja vakuuttaa itselleen ja muille, että liberaalien vissillä osalla historian vissillä ajankohdalla ilmenevä myötätunto reformeja kohtaan — „huolenpito kansan tarpeista ja eduista, „narodnikkilaisuus” tämän sanan todellisessa ja kauniissa eetillisessä mielessä” — on tai voi olla yleensä liberalismiin vakinaisena ominaisuutena. Tuo on suorastaan liikuttavan naiivia. Kukapa ei tietäisi, että jokainen virkaeron saanut porvarillinen ministeristö, jokainen „Hänen Majesteettinsa oppositio” pitää aina ääntä todellisesta, kauniista ja eetillisestä „narodnikkilaisuudesta” niin kauan kuin pysyy oppositiossa? Venäjän porvaristo leikkii narodnikkilaisuutta (ja toisinaan leikkii sitä tosissaan) nimenomaan siksi, että se on oppositiossa, mutta ei ole vielä vallan ohjaksissa. Venäjän proletariaatti vastaa herrojen osvobozhdenijelaisten lemmekkään viekkaisiin puheisiin: pas si bête, messieurs! En ole sentään niin tyhmä, herrat, että siihen uskoisin!

Liberalismiin ja sosialismiin samaisuutta koskevista yleisistä näkökohdista hra L. siirtyy agraarikysymyksen yleiseen teoriaan. Kymmenellä rivillä hän tuhoaa marxilaisuuden

(prikulleen „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä) esittäen sen sitä varten, kuten on tapana, vulgäärisen yksinkertais-tetussa muodossa, julistaen sen kokemusta vastaamattomaksi ja tieteellisesti todistamattomaksi ja yleensä vääräksi! Erittäin kuvaavaa on, että ainoana vahvistuksena on vetoaminen eurooppalaiseen *sosialistiseen* (kursivointi hra L:n) kirjallisuuteen,— todennäköisesti bernsteiniläiseen. Vetoaminen on hyvin vakuuttava. Kun eurooppalaiset (*eurooppalaiset!*) sosialistit alkavat ajatella ja päätellä porvarilliseen tapaan, niin miksi sitten Venäjän porvarit eivät voisi julistaa itseään narodnikeiksi ja sosialisteiksi? Marxilainen katsantokanta talonpoikauskysymyksessä, — vakuuttaa meille hra L.,— „jos se olisi kiistaton ja ainoa mahdollinen, asettaisi koko zemstvolaisen (sic! *) Venäjän kauheaan, traagilliseen asemaan tuomitsemalla sen toimet-tomuuteen, koska edistyksellinen agraaripolitiikka ja yleensä järkevä, tarkoituksenmukainen apu talonpoikaistaloudelle on todistettu mahdottomaksi”. Perustelu, kuten näette, on kumoamaton: *koska* marxilaisuus todistaa vähänkin laajempien talonpoikausjoukkojen vähänkin kestävän kukoistuksen kapitalismin vallitessa mahdottomaksi, *niin siksi* se asettaa kauheaan, traagilliseen asemaan „zemstvolaisen” („земскую”) (eiköhän tuo ole kirjoitusvirhe ja pitäisi olla „maanomistajain” („землевладельческую”)?) Venäjän, s.o. Venäjän, joka elää nimenomaan talonpoikaiston taloudelli-seen häviöön saattamisen ja proletarisoimisen kustannuk-sella. Niinpä niin, siinä juuri onkin eräs marxilaisuuden maailmanhistoriallisia ansioita, että se on kertakaikkiaan saattanut narodnikkilaisuuden, yhteiskunnallis-taloudellisen demokratismin y.m.s. pukuun pukeutuvat porvariston ideo-logit kauheaan, tragikoomilliseen asemaan.

Ammentaaksemme tyhjiin hra L:n teoreettiset harjoitelmat meidän on esitettävä vielä seuraava helmi. „Tällä alalla (s.o. maataloudessa)— sanotaan meille — ei ole eikä voi olla sitä automaattista (!) edistystä, joka on vississä määrin mahdollista teollisuudessa, tekniikan objektiivisesta (!) kehityksestä riippuen”. Tuo vertaansa vailla oleva syvämielisyys on lainattu täydellisesti herroilta Kablukoveilta, Bulgakoveilta, E. Davideilta ja tutti quanti **, jotka „tieteellisissä” teoksissaan puolustelevat käsitystensä takapajuisuutta

* — sillä tavalla! *Toim.*

** — kaikilta heidän tapaisiltaan. *Toim.*

maanviljelyksen teknillisellä, taloudellisella ja sosiaalisella takapajuisuudella. Maanviljelyksen takapajuisuus on epäilemätöntä, sen ovat marxilaiset jo kauan sitten myöntäneet ja se on täysin selitettävissä, mutta tuo „automaattinen (vaikkakin vississä määrin) edistys teollisuudessa” ja tekniikan objektiivinen kehitys — se on jo suorastaan hölynpölyä.

Retkeilyt tieteen alalle eivät ole kuitenkaan muuta kuin hra L:n kirjoituksen arkkitehtuurinen koristus. Todellisenä reaalisena poliitikkona hän antaa yleisten järkeilyjen mitä suurimman sotkuisuuden ohella mitä selkeäjärkisimmän ja asiallisimman käytännöllisen ohjelman. Tosin hän esittää — omalla kylmän virallisella venäjänkielellään — kainosti varauksen, ettei hän ota tehtäväkseen ohjelman hahmottelemista, vaan rajoittuu oman kantansa ilmaisemiseen, mutta se on vain kainostelua. Todellisuudessa meillä on hra L:n kirjoituksessa venäläisten liberaalien tavattoman seikka-peräinen ja täydellinen agraariohjelma, jolta puuttuu vain tyyli-toimitus ja otsikointi pykälittäin. Tuo ohjelma on johdonmukaisesti liberaalishenkinen: poliittinen vapaus, demokraattinen veroreformi, liikkumisvapaus, talonpoikaisdemokraattinen agraaripoliitikka, jonka suuntana on maanomistuksen demokratisointi. Tuota demokratisointia varten tarvitaan yhteisöstä eroamisen vapaus, tuon yhteisön muuttaminen pakollisesta vapaaksi, jokaisen taloudellisen yhtymän tapaiseksi liitoksi, demokraattisen vuokraoikeuden luominen. „Valtion” on edistettävä „maiden siirtymistä työtätekevien joukkojen haltuun” monien toimenpiteiden avulla, kuten: laajentamalla talonpoikaispankin toimintaa, muuttamalla hallitsijasuvun maat valtion omaisuudeksi, „luomalla pieniä työhön perustuvia talouksia yksityisellä tai osuuskunnallisella perustalla”, ja vihdoin talonpoikien tarvitsemien maiden pakollisella luovutuksella tai pakollisella lunastuksella. „Tämä pakollinen lunastus on tietenkin pantava laillisuuden vankalle perustalle ja turvattava jokaisessa eri tapauksessa luotettavilla takuilla”, mutta eräissä tapauksissa se on pantava toimeen „melkein (sic!) ehdottomasti”, — esimerkiksi „otrezkien” suhteen, jotka luovat jotain maaorjuussuhteen tapaista. Puolittain maaorjuudellisten suhteiden lopettamiseksi on valtiolle tunnustettava oikeus vastaavien maa-alojen pakolliseen poisottamiseen ja pakolliseen jakamiseen.

Sellainen on liberaalien agraariohjelma. Sen ja sosialidemokraattisen agraariohjelman välinen paralleelisuus pistää silmään itsestään. Samankaltaisuus tulee esiin lähimpien pyrkimysten samanlaisuutena ja vaatimusten suurimman osan yhdenmukaisuutena. Erilaisuus on kahdessa seuraavassa kohdassa, joilla on kardinaalimerkitys. Ensinnäkin maaorjuuden jätteiden hävittämisen (jonka kumpikin ohjelma esittää suoraan päämääränä) sosialidemokraatit haluavat suorittaa vallankumouksellista tietä ja myös vallankumouksellisella päättäväisyydellä, liberaalit reformaattorista tietä ja epäröiden. Toiseksi sosialidemokraatit korostavat, että maaorjuuden jätteistä puhdistettava järjestelmä on porvarillinen järjestelmä, paljastavat jo etukäteen ja viipymättä sen kaikki ristiriidat, pyrkivät myös viipymättä laajentamaan ja tekemään tietoisemmaksi sen luokkataistelun, joka piilee tuon uuden järjestelmän uumenissa ja murtautuu esiin jo nykyisin. Liberaalit ignoroivat maaorjuudesta puhdistetun järjestelmän porvarillisen luonteen, hämäävät sen ristiriitoja, pyrkivät heikentämään sen uumenissa piilevän luokkataistelun kärkevyyttä.

Tarkastelkaamme näitä eroavaisuuksia.

Liberaalisen agraariohjelman reformaattorinen ja epäroivä luonne näkyy selvästi ennen kaikkea siitä, että se ei mene „pakollista lunastusta” kauemmaksi ja sekin myönnettään vain „melkein” ehdottomasti,— kun taas sosialidemokraattinen agraariohjelma vaatii otrezkamaiden korvauksesta poisottamista niiden entisiltä omistajilta ja hyväksyy lunastuksen vain erikoistapauksissa ja silloinkin lunastuksen tapahtuessa aateliston maanomistuksen kustannuksella. Ja kaiken tilanherrojen maan pakkoluovuttamisesta sosialidemokraatit, kuten tunnettua*, eivät kieltäydy, mutta katsovat tämän vaatimuksen, joka ei ole sopiva kaikissa oloissa, ottamisen ohjelmaan sallimattomaksi ja seikkailumaiseksi. Sosialidemokraatit ovat alusta pitäen kutsuneet proletariaattia ottamaan ensimmäisen vallankumouksellisen askeleen yhdessä varakkaan talonpoikaiston kanssa lähteäkseen heti edelleen joko talonpoikaisporvariston kanssa tilanherraluokkaa vastaan, tai talonpoikaisporvaristoa vastaan, joka on liittynyt yhteen tilanherraluokan kanssa.

* Katso Plehanovin lausuntoa „Zarjan” 4. numerossa ja minun lausuntoani vastauksessani lksille (ks. Teokset, 6. osa, ss. 430—431. *Toim.*).

Liberaalit jo tässäkin, taistelussa puolittain maaorjuudellisia suhteita vastaan, arkailevat luokkakantaista itsetoimintaa ja taistelua. Reformin suorittamisen he haluavat antaa „valtion” tehtäväksi (unohtaen valtion luokkaluonteen) itsehallintoelimien ja „erikoisten” komissien avulla, verraten — mikä on erittäin kuvaavaa — otrezkamaiden pakollista luovutusta maiden pakolliseen luovutukseen rautateiden rakentamista varten!! Selvemmin eivät liberaalimme olisi voineet ilmaista tai oikeamminkin *paljastaa* sisintä haluaan turvata uusi reformi hallitseville luokille samanlaisilla „mukavuuksilla” kuin maan myyminen rautateitä varten on aina ja kaikkialla turvattu. Ja samalla puhutaan komeita fraaseja säätyläis-aristokraattisen agraaripolitiikan vaihtamisesta talonpoikais-demokraattiseen! Sellaisen vaihdon toteuttamiseksi elämässä ei pidä vedota „yhteiskunnalliseen etuun”, vaan sorrettiin säätyyn — talonpoikaissäätyyn, — sortavaa säätyä, aatelissäätyä vastaan, on *nostettava* ensin mainittu jälkimmäistä vastaan, on kutsuttava talonpoikaista vallankumoukselliseen oma-aloitteiseen toimintaan eikä valtiota reformaattoriseen toimintaan. Edelleen. Puhuessaan puolittain maaorjuudellisten suhteiden lopettamisesta liberaalit sulkevat silmänsä siltä, minkälaisia suhteita nimenomaan he maaorjuudesta puhdistavat. Esimerkiksi hra L. kertoo herrojen Nikolai — onin, V. V:n y.m. sanasia „periaatteesta, että tunnustetaan maanviljelijäin oikeus heidän viljelemäänsä maahan”, sanasia talonpoikaiston „elinkykyisyydestä”, mutta vaikenee kainosti noiden elinkykyisten talonpoikain porvarillisen isännöimisen ja palkkatyön riistämisen „periaatteesta”. Siitä, että demokratismin johdonmukainen toteuttaminen agraarisuhteiden alalla merkitsee nimenomaan pikkuporvarillisten talonpoikain kiertämätöntä voimistumista ja lujittumista, — siitä ei porvarillisilla demokraateilla ole käsitystä eivätkä he haluakaan sitä käsittää. Talonpoikaiston proletarisoitumisessa hra L. ei suostu (taaskin narodnikkien perässä ja „Revoljutsionnaja Rossijan” hengessä) näkemään „kehityksen tyyppiä”, vaan selittää sen johtuvan „maaorjuuden jätteistä” ja „maaseudun yleisestä patologisesta tilasta”! Perustuslain jälkeen meillä nähtävästi lakkaa kaupunkien kasvu, maaseutuköyhälistön pako maaseudulta, tilanherrain siirtyminen työllämaksuun perustuvasta taloudesta batrakkityöhön perustuvaan talouteen j.n.e.! Kuvatessaan Ranskan vallankumouk-

sen ranskalaiseen talonpoikaistoon tekemää terveellistä vaikutusta hra L. puhuu pateettisesti nälkävuosien katoamisesta, maanviljelyksen noususta ja edistyksestä, mutta siitä, että tuo edistys oli porvarillista edistystä, joka perustui maatalouspalkkatyöläisten „lujan” luokan muodostumiseen ja talonpoikaiston *alimpien* kerrosten suurten joukkojen kroonilliseen kurjuuteen, siitä narodnikkilaismielinen porvari ei hiiskahda tietysti sanaakaan.

Lyhyesti sanoen hra L:n agrariohjelman eroavaisuus sosialidemokraattisesta agrariohjelmasta kertoo pienoimitassa kaikki liberaalisen ja proletarisen demokratian minimiohjelman yleiset eroavaisuudet erinomaisen tarkkaan. Kun tarkastelette noita ohjelmia niiden teoreettisessa asettamuksessa, jonka vastaavat ideologit ovat niille antaneet, tai sitä, kuinka vastaavat puolueet ja suunnat ovat niitä käytännössä ajaneet, tahi vilkaiset historiaan, esimerkiksi vuoden 1848 historiaan,— niin te huomaatte nimenomaan nämä kaksi peruseroavaisuutta lähimpien käytännöllisten tehtävien liberaalisen ja sosialidemokraattisen asettamuksen välillä: toisaalta reformaattorinen puolinaisuus taistelussa maaorjuuden jätteitä vastaan ja „nykyaikaisen” yhteiskunnan luokkaristiriitojen hämääminen, toisaalta — vallankumouksellinen taistelu vanhan jätteitä vastaan luokkien taistelun laajentamiseksi, kehittämiseksi ja kärjistämiseksi uuden yhteiskunnan maaperällä. Nämä peruseroavaisuudet, jotka itse luonteensa puolesta ovat ominaisia kehittyvälle kapitalistiselle yhteiskunnalle, ilmenevät tietysti eri kansallisissa valtioissa ja eri aikoina sangen erilaisissa muodoissa. Kykenemättömyys nähdä uusien ja omalaatuisten muotojen takaa „vanhaa” porvarillista demokratiaa on sen johdonmukaisten ja epäjohdonmukaisten ideologiiden luonteenomainen piirre. Esimerkiksi viimeksi mainittuihin me emme voi olla lukematta „hämmentyneen narodnikkilaisuuden” edustajaa — hra P. Novobrantsevia (ks. „Revoljutsionnaja Rossija” №№ 32 ja 33), joka sen johdosta, että „Iskra” hyökkäilee „Osvobozhdenijeta” vastaan pitäen sitä porvarillisena luokkakantaisena julkaisuna, tekee ivallisen huomautuksen: „Kylläpä löysi porvariston”. „Hra Struve”, opettaa meitä „Revoljutsionnaja Rossija” alentuvaaisesti, „edustaa „intelligenssiä” eikä „porvaristoa luokkana”, sillä hän ei yhdistä eikä vie mukanaan mitään luokkia ja säätyjä”. Mainiota, herrat! Mutta jos

ajattelisitte asiaa vähän tarkemmin, niin huomaisitte, että hra Struve on *porvarillisen* intelligenessin edustaja. Porvaristoluokan tulee Venäjän proletariaatti näkemään edessään historiallisella areenalla vasta poliittisen vapauden vallitessa, jolloin hallitus tulee miltei välittömästi olemaan porvariston yhden taikka toisen kerroksen „komiteana”. Ja vain „väärinkäsityksestä-sosialistit” saattavat olla tietämättä sitä, että heidän velvollisuutensa on avata työväenluokan silmät näkemään porvaristo niin sen toiminnassa kuin sen ajatuksissakin, niin sen varttuneessa muodossa kuin haaveilevan nuoruudenkin iässä.

Mitä haaveilevaisuuteen tulee, niin siinä täytyy ottaa nimenomaan hra Novobrantsev. Mutta kirjoituksemme on niin venynyt ja hra Novobrantsevin maailmankatsomuksessa ja agraarihistoriallisissa katsantokannoissa on niin paljon mielenkiintoista, erikoisesti rinnan hra L:n kanssa, että meidän täytyy jättää keskustelu siitä toiseen kertaan.

Kirjoitettu marraskuun 5 (18) pnä 1903

*Julkaistu „Iskra” lehdessä № 54,
joulukuun 1 pnä 1903
Allekirjoitus: N. L e n i n*

*Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan*